

Štátny okresný archív v Trenčíne

Štátny okresný archív v Trenčíne spravuje archívne fondy bývalých okresných archívov v Trenčíne, Novom Meste n/V. a mestského archívu v Trenčíne. Okresný archív vznikol realizáciou vládneho nariadenia č.36/1960 Zb. o územnej a administratívnej reorganizácii štátnej správy v Československu. Vo svojej správe má písomnosti od 14. storočia až takmer do súčasnosti. Rozsah uložených 506 archívnych fondov a zbierok predstavuje celkom 3740 bežných metrov.

Jadro historických fondov tvorí archív Magistrátu mesta Trenčín /1000/1318-1922/, ktorý bol vlastne pokračovateľom archívu slobodného kráľovského mesta Trenčína. Je najcennejším súborom písomností s veľkou kultúrno-historickou hodnotou. Predstavuje pramennú základňu pre štúdium nielen regionálnych dejín, ale aj dejín celonárodných. Najvýznamnejšie a najcennejšie listiny magistrátu tvoria najstaršie oddelenie archívu.

Najmladšími písomnosťami sú dokumenty národných výborov.

Sprístupňovanie prevzatých písomností napomáha tomu, aby sa

dokumenty mohli využívať v podstate na dvojaký účel. Odbornú a vedeckú činnosť prezentujú seminárne a diplomové práce vysokoškolákov, odborné štúdie historikov-vedcov, prednášky s historickou tematikou. Za ostatných päť rokov študovalo v archíve 207 bádateľov, z toho 10 zo zahraničia. Najčastejšie sa využívajú dokumenty Magistrátu mesta Trenčín, Mestského úradu Trenčín, notárskych úradov, okresných úradov, okresných národných výborov, škôl, školských inšpektorátov, archívy rodín a osôb, cechov, hudobné zbierky a zbierka kroník.

S druhým spôsobom uplatnenia archívnych dokumentov - praktickým využitím pre správne účely, sa dnes stretáva značné množstvo občanov. Aký význam majú pre jednotlivcov, či organizácie, sa konkrétne prejavuje dnes v dobe reštitúcií, rehabilitácií a privatizácií. Ich hodnota vzrástla so spôsobom a miestom uloženia, mierou zodpovednosti za usporiadanie a v neposlednom rade pružnosťou dosiahnuteľnosti a tým využitia. Archív nie je skladiskom nepotrebných, mýtvyh informácií

zaznamenaných na papieri, o tom sa dnes presvedčajú tisícky ľudí vyhľadávajúcich písomné doklady potrebné k uplatneniu reštitučných, či rehabilitačných nárokov. V prvom rade sa požiadavky týkali znárodnení podnikov, obchodov a živností. Prijatím zákona o pôde roku 1991 enormne vzrástli žiadosti o vydanie odpisov prídelových listín v rámci pozemkovej reformy o konfiškáciách pôdy, výkupe poľnohospodárskych strojov a vydaní živého a mŕtveho inventára. O potvrdenie majetkových práv sa domáhali obce pri zisťovaní obecného majetku, bývalé urbárske spoločnosti, cirkvi a náboženské spoločnosti.

Problematike súdnych rehabilitácií venovali archivári veľkú pozornosť. Kolobeh ohromného počtu písomností medzi archívom a okresným súdom, ministerstvom spravodlivosti, najvyšším súdom, okresnou, krajskou a generálnou prokuratúrou uvedeným do pohybu v druhom polroku 1990 /z.č.119/90 Zb. o súdnej rehabilitácii/ dosiahol vrchol v roku 1992 - 62 zápožičiek trestných spisov. V rokoch 1991-1995 celkom 190 zápožičiek.

Na pracovníkoch archívu spočíva všetko organizačné a materiálno-technické zaťaženie /vyhľadávanie žiadaných dokumentov, vyberanie z depotu, prenesenie do prevádzkovej časti, sčítanie a očíslovanie listov, evidencia, vypísanie reverzov, kuriérna služba, kontrola dodržiavania zápožičných

lehôt, kontrola spisov po vrátení, prípadné reklamácie, zakladanie do depotu/.

Spisy, ktoré napomáhajú riešiť konkrétne prípady, sa nachádzajú v archívnych fondoch okresných súdov, prokuratúr, okresných úradov, obvodných úradov MNV a MNV, okresných národných výborov, katastrálnych meračských úradov, daňových správ a daňových úradov. Materiál, na základe ktorého vydáva archív overené odpisy, predstavuje okolo 300 kníh /podacie denníky, indexy, evidencie, účtovné knihy/, 4160 archívnych škatúl a 1530 balíkov. Čo je to za prácu, vie posúdiť len archivár. Aj keď bol archív nútený skrátiť stránkové dni z piatich na tri /pondelok-streda/, vybavuje v zásade „na počkanie“. Pre nekompletnosť odovzdania archívneho materiálu býva niekedy vyhľadávanie dokumentu sťažené a záleží len na obetavosti a poctivosti archivárov, aby prelistovali desiatky spisov a žiadaný dokument našli. Ale aj samotní žiadatelia pridávajú zbytočnej práce tým, že uvedú neúplné a nepresné údaje k žiadostiam, čo si zväčša vyžiada paralelné vyhľadávanie vo viacerých archívnych fondoch. Nepostrádateľnou súčasťou vybavovania správnej agendy je poskytovanie informácií aj na možnosti nálezu dokladov uložených ešte v spisovniach úradov, resp. v iných archívoch.

Činnosť správnej agendy za uplynulých päť rokov vyjadruje nasledovná štatistika:

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
počet žiadostí	52	253	1109	621	607	790
vyjadrené v %	100	486	2132	1194	1167	1519
zvýšenie oproti roku 1990 v %	-	386	2032	1094	1067	1419

V uplynulých rokoch vydali trencianski archivári 7422 odpisov, výpisov a potvrdení z archívnych dokumentov. Z uvedených čísiel je zrejmé, že pri nezmenenom počte pracovníkov sa tieto úlohy zvládajú iba na úkor iných odborných činností, napr. sprístupňovania a spracúvania archívnych dokumentov.

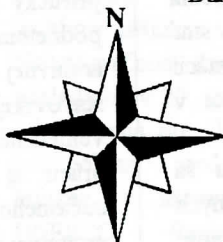
Okrem enormného nárastu práce s vybavovaním správnej agendy pokračuje príliv nových prírastkov od zanikajúcich či zreorganizovaných inštitúcií. V priebehu piatich rokov prevzal Štátny okresný archív v Trenčíne celkom 897 bežných metrov archívnych dokumentov.

Pracovníci archívu musia zvládnuť aj provizorné ukladanie dokumentov po ich prevzatí, usporiadaní a evidencii a sťahovanie do prenajatého depotu, pretože kapacita priestorov účelovej budovy na Kožušnickej ulici je od roku 1991 vyčerpaná. Vhodné umiestnenie sa našlo až mimo Trenčianskeho okresu, čo podstatne znamená

umrtnenie informácií a zvýšenie finančných nákladov v súvislosti s ich spracúvaním a využívaním.

Po zaplnení prenajatých priestorov je ohrozená plynulosť sústredovania archívnych dokumentov od pôvodpôvodcov. Súčasný kritický stav úschovy písomností sa dá riešiť jedine výstavbou. Štúdia súboru stavieb vypracovaná v roku 1981 umožňuje svojou koncepciou ďalšie pristavby. A stavba depotu je pre archív nutnosťou. V záujme ďalšej bezproblémovej činnosti odborného archívneho zariadenia vyvíja preto jeho zriaďovateľ Okresný úrad v Trenčíne maximálnu snahu o opätovné získanie účelovej budovy archívu do majetku štátu.

Danica Hlaváčová

Zo sveta

13. medzinárodný kongres archívov v Číne

13. medzinárodný kongres archívov sa konal v dňoch 2. - 7. septembra 1996 v hlavnom meste Číny Peking. Po prvýkrát v rozvojovej krajine, mimo Európy a Severnej Ameriky. Hlavná téma kongresu znela „Archívy na prelome storočí - bilancia a perspektívy“. Kongresu sa zúčastnilo 2 600 archívárov zo 137 členských krajín Medzinárodnej rady archívov. Najväčšie zastúpenie mala krajina usporiadateľa, 1 161 delegátov, ktorej viac ako milión archívárov spravuje archívne dokumenty v 3 600 archívnych inštitúciách.

Otvárací prejav predniesol Michael Swift z Kanady. Pripomenul, že svet v roku 2000 bude „úplne rozdielny“ od toho, v ktorom sa zrodila dnešná generácia archívárov. Zmeny v moderných technológiách prirovnal k spoločenským revolúciám, akými boli renesancia, veľké objavy, či priemyselná revolúcia. Archivár sa musí stať kvalifikovaným správcom informácií s trvalou hodnotou, v kontexte v ktorých vznikli.

Hlavná téma kongresu sa prerokovala na štyroch plenárnych zasadaniach. Na prvom plenárnom zasadani odznel ako hlavný referát príspevok zameraný na otázky

medzinárodnej archívnej spolupráce od kongresu v Bruseli v roku 1910 až po súčasnosť. Doplnili ho koreferáty s témami o archívnej spolupráci s cieľom zlepšiť prístup k archívny dokumentom a študijné možnosti, o spolupráci sever - juh a juh - juh v záujme rozvoja archívnictva, o organizačných formách spolupráce v období kríz.

Na druhom plenárnom zasadnutí témou hlavného referátu bola problematika kontinuity a zmien v archívnej legislatíve, archívnych inštitúciách a infraštruktúre archívov. Koreferáty podrobne rozobrali otázky formulovania archívnej doktríny od stredovekej archívnej náuky až po súčasný archívno - informačný management. Ďalej sa hovorilo o rozšírení archívnej pôsobnosti mimo sféry vplyvu štátu a o klasickom archívnom dokumente a tzv. virtuálnom archívnom dokumente.

Tretie plenárne zasadnutie hlavným referátom o vzájomnej spätosti archívnej teórie a praxe od vydania holandskej archívnej príručky v roku 1898 sa stalo podnetom pre podrobný rozbor archívnej odbornej literatúry, otázok stavovskej etiky, významu provenienčného princípu pre archívnu prácu aj v 21. storočí, ako aj súčasného stavu a ďalšieho rozvoja archívnej vedy. Tu odznel i podnetný referát talianskej archivárky Antonelly Mulé de Luigi o tom, či

provenienčný princíp má zostať základom archivárskej profesie aj pre 21. storočie. Na tomto zasadnutí, v rámci diskusie P.Kartous informoval plénum o význame zachovania provenienčného princípu pre integritu archívnych dokumentov, archívnych fondov, archívnych inštitúcií a archívnej profesie.

Predmetom rokovania štvrtého plenárneho zasadania, na základe hlavného referátu o význame moderných informačných technológií pre archívy a prácu archivára, boli najmä aspekty medzinárodného výskumu, odbornej výchovy reflektujúcej potrebu zaradenia moderných elektronických nosičov záznamov do procesu archívnej praxe, špecifické otázky správy, spracovania a uchovávania audiovizuálnych dokumentov v prostredí televíznych, rozhlasových a filmových archívov, ako aj strojovo čitateľných údajov a CD - archívov.

Okrem plenárnych zasadnutí sa uskutočnilo viac ako 70 zasadaní orgánov Medzinárodnej rady archívov, ako aj generálne zhromaždenie rady, na programe rokovaní generálneho zhromaždenia rady bol schválený aj Etický kódex archivárov.

V rámci kongresu usporiadatelia zorganizovali i osobitné diskusné fórum AGORA, ktorého účastníci mali možnosť vyjadriť svoj názor na súčasné svetové archívnictvo.

Diskusia sa zamerala najmä na otázky usporadúvania súborov dokumentov jedného typu, bez ohľadu na pôvodcov, tendencie výstavby archívnych budov - na príkladoch nových účelových budov archívov v Tunisku, USA a Taliansku, tvorbu najnovších archívnych príručiek z hľadiska všeobecne platných princípov a ich špecifik a ktoré by viac pozornosti venovali písomnostiam už v štádiu ich prevádzkovej potreby, archívne databázy z pohľadu sieťového prepojenia a na archívy a masovú kultúru.

Počas kongresu sa paralelne uskutočnilo viacero výstav venovaných archívnictvu v Číne, administratívnej a regálovej technike, archívnym publikáciám (aj zo Slovenska), plagátom k archívnym podujatiam, atď. V rámci nich si mali účastníci možnosť pozrieť viacero audiovizuálnych programov o archívnictve, ako aj k ďalším tematickým okruhom.

Hostiteľská krajina umožnila účastníkom kongresu navštíviť archívne inštitúcie v hlavnom meste. Na záverečnom zasadnutí kongresu, poslednom v 20. storočí, boli prijaté odporúčania pre členské krajiny - pre oblasť medzinárodnej spolupráce, s akcentom na podiel UNESCO, Rady Európy a nevládných organizácií pri rozvoji, modernizácii a demokratizácii

archívov vo svete i ochrany archívneho dedičstva, v prípade vojnových konfliktov, politických a hospodárskych kríz, prírodných a technologických katastrof. Ďalšie odporúčania sa dotýkali vydávania štandardov pre všetky identity archivára a nakoniec boli formulované odporúčania k organizačnej štruktúre Medzinárodnej rady archívov. Úcta a poďakovanie účastníkov kongresu patrilo čínskym hosťom, krajine s 5000 ročnou civilizáciou, s 3500 - ročnou archívnu tradíciou, ktorej reprezentant Wang Gang sa stal prezidentom MRA na ďalšie 4 roky.

Peter Kartous

Poznámka autora: Podrobnejšie informácie o tomto svetovom podujatí archivárov, vrátane anotácie hlavných referátov a koreferátov i preklad Etického kódexu archivárov prinesie Slovenská archivistika 1997, č. 1 v osobitnej prílohe.

Valné zhromaždenie SSA

Valné zhromaždenie SSA sa konalo dňa 16.10.1996 v hoteli

Partizán na Táloch pri Banskej Bystrici, za účasti osemdesiatich-deviatich členov a štyroch hostí zo zahraničia. V úvode rokovania predsedníčka V. Nováková prítomných privítala a oboznámila s programom, ku ktorému nemali žiadne pripomienky. Za predsedu návrhovej komisie schválilo plénum L. Ružičku, za členov O. Kvasnicovú a I. Tichého.

V Správe o činnosti SSA od posledného valného zhromaždenia informovala predsedníčka o dianí v celej spoločnosti od 8.6.1994. Porovnávala východzie predsavzatia s tým, čo sa z nich uskutočnilo. Obzvlášť vyzdvihla stále viac sa rozvíjajúcu spoluprácu so zahraničnými partnerskými profesnými spolkami a združeniami a vydávania časopisu Fórum archivárov, ktorého kvalitu sa podarilo zvýšiť napriek nepriaznivým podmienkam pri jeho príprave. Tajomníčka SSA A. Buzinkayová hovorila o stretnutiach výboru od 8.6.1994 - výbor sa stretol 13-krát, účasť väčšiny členov na rokovaníach bola pravidelná. O obsahu zasadnutí výboru informujeme členov spoločnosti na stránkach Fóra archivárov, tajomníčka sa preto dotkla len otázky postavenia SSA v rámci slovenského archívnictva, ktorej sa výbor na zasadnutiach tiež venuje. S hospodárením SSA, resp. so stavom finančných prostriedkov od 8.6.1994 oboznámila prítomných hospodárka B. Slezáková. Rozobrala presne všetky položky príjmov a výdavkov, uviedla aj konečný stav

úctu, ktorý má SSA v Slovenskej sporiteľni. Člen revíznej komisie M.Mišovič konštatoval, že po kontrole stavu čerpania finančných prostriedkov v rokoch 1994, 95 a 96 je účtovná evidencia hospodárenia SSA správna a bezchybná. Z.Kollárová v príspevku o Fóre archivárov informovala o podmienkach a problémoch súvisiacich s prípravou časopisu. Načrtla možnosti, za akých by ho bolo možné ďalej vydávať a vyzvala účastníkov valného zhromaždenia, aby navrhli konkrétne riešenia.

S návrhmi ako riešiť problémy s Fórum archivárov a v súvislosti so zvýšením členského na 100,- Sk za rok vystúpili viacerí členovia SSA /p.Suchánková - STV, p.Dubovský - ŠOKA Pezinok, p. Krajňáková - ŠOKA Košice-vidiek, p. Hradecká - Česká arch.spol., p. Ružička - ŠOBA Košice, p. Kirst - Archív mesta Košíc/. Členovia výboru zistia možnosti, resp. podmienky uskutočnenia niektorých návrhov - napr. možnosť vydávania časopisu v tlačiarňi, resp. ako plateného periodika a pod. Ďalšími spolupracovníkmi redakcie budú V.Hrtánková /Archív výtvarného umenia SNG/, V.Morišová /ŠOKA Trenčín/ a I.Graus /ŠOKA B.Bystrica/.

K návrhu predsedníčky V. Novákovej usporiadať v roku 1997 na Slovensku Archívne dni sa vyjadrili P.Kartous /OaSS MV SR/ a J.Dubovský /ŠOKA Pezinok/. Organizovanie podujatia treba dobre

premyslieť, aby súčinnosť jednotlivých archivov, OAaSS MV SR, Sekcie PVH a archivnictva pri SHS bola prepojená a koordinovaná. Podujatie by malo mať celoslovenský záber.

Na valnom zhromaždení vystúpila aj Vladimíra Hradecká, predsedníčka Českej archívnej spoločnosti. Pozdravila prítomných v mene českých archivárov. Informovala o počte členov ČAS-u, ktorých je 360 a o finančnom zabezpečení spoločnosti /príjmy majú len z členských príspevkov/.

Zástupca firmy Xertec František Tomečko informoval o deväťdesiatich typoch „skartovaciač“ strojov, ktoré ich firma distribuuje. Zástupcovia firmy Neschen, pobočky v Budapešti, prezentovali prístroj na laminovanie papiera pomocou špeciálnej fólie na zaliatie poškodených častí.

Uznesenie, ktorého návrh predniesol predseda návrhovej komisie L.Ružička, schválili po zapracovaní pripomienok z pléna všetci členovia.

Na záver valného zhromaždenia predsedníčka SSA V.Nováková zhrnula jeho priebeh po obsahovej stránke s prísľubom informovať o načrtnutých profesných problémoch príslušné štátne orgány a v spolupráci s nimi ich podľa možnosti riešiť.

Anna Buzinkayová

Správa o činnosti Spoločnosti slovenských archivárov od posledného valného zhromaždenia.

Spoločnosť slovenských archivárov vznikla v roku 1990, v období tzv. nežnej revolúcie. Jej stanovy a úlohy, ktoré si Spoločnosť vytýčila, plne odzrkadľujú túto skutočnosť. Zmeny v spoločenskom zriadení za uplynulé roky a najmä po roku 1994 značne prispeli k tomu, že vedenie Spoločnosti muselo prispôbiť svoju prácu zmeneným podmienkam. Základnou úlohou Spoločnosti je rozvíjanie slovenského archívnictva a prispievanie k zvyšovaniu úrovne práce v oblasti archívnictva. V zmysle stanov Spoločnosť je trvalým a kompetentným partnerom archívnych orgánov vo všetkých oblastiach archívnictva. Samozrejme vedenie Spoločnosti v zmysle týchto myšlienok sa snažilo pôsobiť za uplynulé obdobie.

Na poslednom valnom zhromaždení bolo uložené vedeniu Spoločnosti slovenských archivárov, aby v zmysle stanov sa vyjadrovala k návrhu na obsadzovanie miest vedúcich pracovníkov v archívoch. Vedenie Spoločnosti svojim listom z júna 1994 sa obrátilo na riaditeľa Odboru archívnictva s požiadavkou, aby všetky vedúce miesta boli obsadzované na základe konkurzného pokračovania. Zo začiatku sa to tak aj dialo, no v poslednom období sa menovanie riaditeľov uskutočňuje

iným spôsobom. Vzťah Spoločnosti a riadiaceho orgánu má určité rezervy /napr. otázka účasti zástupcu Spoločnosti na riadiateľských poradách a zasadaniach Vedeckej archívnej rady/. Nazdávame sa, že vedenie Spoločnosti by si zaslúžilo viac pozornosti aj od riadiacich orgánov. Veď v demokratických štátoch stavovské organizácie zohrávajú významnú úlohu. Je pravdou, že nemôžeme sa pýšiť dlhoročnou tradíciou našej činnosti, že nemôžeme hovoriť o polstoročí, či dlhšej existencii, ale skutočnosť že vznik Spoločnosti bol vyvolaný požiadavkou zo strany archivárov, nás oprávňuje, aby sme požadovali aby nás riadiace orgány chápali ako pomocníka pri spoločnom úsilí o rozvoj archívnictva.

Sme si vedomí, že mnohé zásadné otázky sa musia riešiť vo veľmi krátkom časovom úseku, no očakávame, že v budúcnosti budeme môcť sa vyjadrovať v zmysle našich stanov k zásadným otázkam archívnictva.

Spoločnosť slovenských archivárov od posledného valného zhromaždenia organizovala niekoľko odborných akcií. V jeseni v roku 1994 v Národnom archíve sa uskutočnil seminár na tému „Pramene k cirkevným dejinám“. V júni v roku 1995 sme organizovali seminár na tému „Veda v archíve“. Hlavné referáty, ktoré odzneli boli publikované na stránkach nášho stavovského periodika Fóra archivárov. Je potešiteľné, že po

poslednom seminári sa zintenzívnili práce na našom terminologickom slovníku. Pred rokom v októbri 1995 v Dolnom Kubíne sme organizovali konferenciu na tému „Komunikácia v archívnom systéme“, ktorej sa zúčastnila takmer polovica našich členov, čo vzhľadom na zhoršujúce sa ekonomické pomery archívov je úspechom.

Referáty z tejto konferencie boli publikované v skratenej forme na stránkach Fóra archivárov.

Spoločnosť slovenských archivárov považuje za prospešné usporiadanie odborných seminárov z latinského jazyka. Ved' príležitosť zvýšiť si odbornosť je dobrou investíciou do budúcnosti. Za vedenie dvojročného kurzu z latinského jazyka by som chcela poďakovať našim trom členom - Dr. Dubovskému zo ŠOKA Pezinok, Dr. Ostroluckej zo ŠOBA Košice a Dr. Čelkovi zo ŠOKA Banská Štiavnica. Aj toto fórum využívam na to, aby som vyzvala Vás, členov k podaniu námietu na tému ďalších našich odborných podujatí.

Medzi úlohy, ktoré boli uložené na poslednom valnom zhromaždení novému výboru patrilo vstup do Medzinárodnej organizácie archívov, ktorá pracuje pri UNESCO. Ako sme to na stránkach Fóra archivárov už oznámili, stalo sa to skutočnosťou, od apríla 1995 je Spoločnosť slovenských archivárov členom Medzinárodnej organizácie archívov. Toto členstvo považujem za mimoriadne dôležité. Je to spojivo

medzi nami a medzi ďalšími spoločnosťami Európy a sveta. I keď v súčasnosti nie sme v takej ekonomickej situácii že by sme mohli hradiť našim členom pobyt na takých svetových podujatiach ako to bolo v roku 1995 vo Washingtone a v roku 1996 v Pekingu, na ktoré sme dostali už pozvánky, toto fórum nám vytvára možnosť získať nové skúsenosti, podnety k práci a rozšírenie medzinárodných vzťahov. Od nášho prijatia do Medzinárodnej organizácie pravidelne dostávame dokumenty vypracované touto organizáciou a v členstve je zahrnutý aj príspevok na medzinárodné archívne časopisy ako je Archivum a Janus. Tieto sú k dispozícii u tajomníčky, či u mňa. V roku 1996 na základe dožiadania Medzinárodnej organizácie sme nominovali nášho člena výboru Jozefa Hanusa do Medzinárodnej komisie na ochranu archívnych dokumentov, ktorá pracuje pri CIA. Mali sme možnosť nominovať členov aj do ďalších komisií, ako napr. komisia pre výstavbu archívnych budov a pod., no naše finančné možnosti nám to nedovolili.

Od posledného valného zhromaždenia naši predstavitelia sa pravidelne zúčastňujú kolokvia zástupcov stredo európskych archívnych spoločností. V roku 1995 Anna Buzinkayová bola prítomná na zasadnutí kolokvia vo Viedni a v roku 1996 toto isté zasadnutie sa konalo v Ptuj v Slovinsku a zúčastnila sa ho Eva Jankovičová zo Štátneho oblastného archívu v

Bratislave. V septembri 1996 v Darmstadte sa konalo zasadnutie komisie Medzinárodnej organizácie pre archívy, ktorého som sa mala možnosť osobne zúčastniť. Témou tohto zasadnutia bol význam archívnych spoločenstiev vo vývoji profesie. Aj na tomto fóre odznelo, že stavovská organizácia je najsilnejším zväzkom, ktorý vo vývoji archívnictva v každom štáte zohráva pozitívnu úlohu. Cieľom medzinárodnej organizácie je napomôcť práci týchto spoločenstiev a podporuje prostredníctvom rôznych programov ich činnosť. Medzi základné úlohy tejto organizácie patrí rozšíriť spoluprácu medzi jednotlivými archívnymi spoločnosťami. V rámci programu Leonardo je možné organizovať rôzne vzdelávacie aktivity, samozrejme s finančnou podporou medzinárodnej organizácie.

Spoločnosť slovenských archívárov sa pravidelne zúčastňuje podujatí, ktoré organizuje Česká archívna spoločnosť. V roku 1996 našu Spoločnosť zastupoval na konferencii v Čechách Jozef Šeregi z Mestského archívu v Bratislave. Správu o tomto podujatí ste si mohli prečítať na stránkach nášho periodika. Dúfame, že naša spolupráca s Českou archívnou spoločnosťou v najbližšom období sa ešte prehĺbi, veď mnohé archívy, spomeniem aspoň ŠOKA Topoľčany, udržiavajú úzke kontakty s našimi českými kolegami. Naše problémy v transformujúcej sa

spoločnosti sú určite podobné a navyše nám nebráni ani žiadna jazyková bariéra, aby sme si navzájom rozumeli. Za jednu z úloh Výboru SSA na nasledujúce obdobie považujem oživenie našich kontaktov s touto spoločnosťou.

Za úspešnú považujeme aj našu spoluprácu so Spolkom maďarských archívárov, od posledného valného zhromaždenia sme sa ich akcií zúčastnili dvakrát. Konferencie v roku 1995 v Pécsvárade ja osobne, a v júni 1996 vo Vespréme kolega Tibor Ďurďík zo Štátneho okresného archívu vo Veľkom Krtíši.

Od vzniku Spoločnosti slovenských archívárov zástupcovia Spoločnosti majú možnosť vďaka pozvaniu Spolku nemeckých archívárov sa zúčastňovať Nemeckých archívnych dní, ktoré sa konajú každoročne. Od posledného valného zhromaždenia sme sa týchto archívnych dní zúčastnili trikrát, v septembri 1994 v Drážďanoch ja osobne, v roku 1995 v Hamburgu Egon Niczky zo ŠOKA Košice a v roku 1996 v Darmstadte opäť ja osobne. Správu o jednotlivých podujatiach ste si mohli prečítať resp. budete môcť prečítať na stránkach Fóra archívárov.

Pravidelne nás pozývajú aj naši susedia z Rakúska na Rakúske archívne dni. V roku 1995 a v roku 1996 našu Spoločnosť na nich zastupovala naša tajomníčka Anna Buzinkayová. Spolupráca s našimi poľskými kolegami sa zatiaľ nerozbehla v plnej miere.

Z ostatných spoločností je potrebné spomenúť Spoločnosť ukrajinských archivárov, ktorí prejavili záujem o spoluprácu s nami a s radosťou Vám môžem oznámiť, že na základe iniciatívy člena Výboru Jozefa Hanusa sme nadviazali spoluprácu aj s Essex county record office. Na základe vypracovaného projektu našej spolupráce v najbližších piatich rokoch bude možné aby zástupca Spoločnosti slovenských archivárov každý rok sa zúčastnil dvojtyždňového pobytu v Chalmsforde. Na výmenu, pracovník tohto archívu príde na návštevu do našich archívov na Slovensku. Využívam túto príležitosť a prosím Vás všetkých, ktorí máte záujem o tento pobyt, aby ste to oznámili Výboru Spoločnosti slovenských archivárov. Samozrejme podmienkou je ovládanie anglického jazyka. Predpokladám, že nie sú žiadne prekážky, pokiaľ takáto požiadavka odznie zo strany našich členov, aby sme podobné aktivity sa pokúsili organizovať aj v iných, najmä susedných štátoch.

Medzinárodná spolupráca je mimoriadne dôležitá pre našu ďalšiu činnosť. Nazdávame sa, že sa máme čo učiť najmä od našich partnerov s dlhodobou tradíciou. Mnohí z nich pôsobia v úplne inej situácii ako my. Francúzska archívna spoločnosť sa môže zamerať vyslovene na odborné záležitosti, na organizovanie vzdelávacích aktivít. Jednou z hlavných úloh našich nemeckých kolegov je organizovanie Nemeckých archív-

nych dní, no zdá sa že naša Súpoločnosť má za úlohu okrem týchto aktivít aj úlohy, ktoré vyplývajú z celkovej spoločenskej situácie. Posledné mesiace nám priniesli mnoho zmien. Reorganizáciou štátnej správy v zmysle zák.č. 222/1996 vznikla nová situácia aj na poli archívnictva. Došlo i keď k obmedzenému, ale predsa k zníženiu počtu pracovných miest v sieti štátnych okresných archívov. I keď sme obdržali od p.ministra vnútra odpoveď na náš list ohľadne zníženia počtu pracovných miest, nepovažujem túto vec za uzavretú. V súčasnosti, keď archívy plnia nielen odborné, ale aj správne úlohy, a navyše v dôsledku absencie dôležitého článku archívneho systému na svete, v dôsledku absencie hospodárskych archívov, plnia aj dôležitú úlohu v tejto oblasti, považujeme počet pracovníkov v sieti archívov na Slovensku nie za vysoký, ale za nedostatočný.

Je síce potešiteľné že monopol štátu aj na tomto poli sa postupne stráca, no rozhodne nemôžeme považovať za uspokojivú situáciu v systéme archívnictva. Návrhy na zlepšenie očakávame predovšetkým od Vás, členov, ktorí s problémami sa stretávate každý deň. Nazdávame sa, že v konečnej forme túto situáciu by mal riešiť nový archívny zákon, ktorý je potrebné prepracovať, veď jeho návrh bol vypracovaný v dvojmesačnej časovej tiesni, keď slovenský parlament v roku 1991

uložil vláde predloženie nového zákona o archívnictve do konca februára 1992. Keďže sa očakávalo, že so zmenou miestnej štátnej správy dôjde aj k zmene v systéme archívnictva, jeho prepracovanie sa doteraz odkladalo. Dnes po reorganizácii miestnej štátnej správy sa nazdávame, že je potrebné sa vrátiť k tomuto zákonu. Je to úloha nás všetkých pre najbližšie obdobie.

Na rôznych fórach odznela už mnohokrát požiadavka na objektívne zmapovanie pracovných podmienok v archívoch z hľadiska hygienických požiadaviek. Opodstatnenosť tejto žiadosti potvrdzuje skutočnosť, že aj medzinárodná organizácia archívov sa zaoberá touto otázkou. Začiatkom septembra tohto roku sme sa dozvedeli, že Ministerstvo zdravotníctva, hlavný hygienik vypracoval projekt úloh na ochranu zdravia obyvateľstva na rok 1996 a 1997. Medzi pracoviská, ktoré do projektu boli zaradené patrili historické knižnice, no archívne pracoviská v projekte sa nenachádzali. V zmysle uznesenia Výboru SSA zo 4.9.1996 sme sa obrátili na Ministerstvo zdravotníctva - hlavného hygienika SR s požiadavkou o začlenenie výskumu archívnych pracovísk do tohto projektu.

Výbor SSA v uplynulom období sa viackrát zaoberal aj potrebou vydania publikácie, krátko informáčného sprievodcu po archívoch v SR. Publikácia by mala vyjsť vo svetových jazykoch. Aj

touto cestou prosím členov našej Spoločnosti aby pri našej práci nám boli nápomocní a na prípadné požiadavky členov Výboru nám poskytlí údaje o svojich archívoch. Vydanie tejto publikácie predpokladáme na budúci rok.

Členská základňa Spoločnosti slovenských archívárov od júna 1994 sa značne rozrástla. Z pôvodných 220 členov na 279 členov v súčasnosti. Pre Výbor je mimoriadne potešujúce, že do tejto stavovskej organizácie sa prihlasujú mnohí archivári z neštátnej sféry, príp. zo siete osobitných archívov. Základnou úlohou Spoločnosti je vytvárať fórum pre všetkých archívárov Slovenska bez rozdielu na ich pracovné miesto, či archív v ktorom pracujú. Aj v tomto sa blížíme k ostatným spoločnostiam vo svete.

Dôležitú úlohu pri zblížovaní našich členov, najmä v komunikačnej sfére zohráva náš mesačný bulletin - Fórum archívárov. Svojim výzorom, obsahom a snád' aj kvalitou prešiel za posledné dva roky vďaka iniciatíve najmä redaktorky Zuzky Kollárovej obrovským vývojom. Samozrejme tento vývoj priniesol aj mnohé problémy. Výroba nášho Fóra je dnes oveľa nákladnejšia, než v jeho počiatkoch. Zatiaľ sa to rieši ako to všetci viete, pomocou niektorého archívu. Veď samotné rozmnoženie a výroba jedného čísla, nehovoriac o expedícii stojí niekoľko tisíc. Spoločnosť slovenských archívárov zatiaľ má hlavný zdroj príjmu z

členských príspevkov. Financovanie nášho bulletinu len z našich prostriedkov je nemožné. Výbor a redakčná rada už dlhšiu dobu hľadá riešenie. V súčasnej situácii ak chceme uchovať nezávislosť tohto bulletinu, vidíme východisko v dvoch rovinách. Hľadať sponzorov, alebo zvýšiť členské, príp. rozlišovať členské s predplatným pre Fórum. Prakticky by to znamenalo, že Fórum by sa zasielalo len v jednom exemplári na jeden archív, ktorý by platil príp. kolektívne členské. Ďalšou možnosťou je, že každý člen bude dostávať naďalej na meno bulletin, avšak zaplatí zvýšené členské.

Po skúsenostiach získaných pri organizovaní konferencie v Dolnom Kubíne, ktorú sme mali možnosť financovať zo sponzorských príspevkov a to od firmy Dunapack, Emba-Slovakograf, Prodaks a Nikol, mienime pokračovať v začatom trende.

Na základe správy o činnosti Spoločnosti slovenských archívárov si môžete vytvoriť obraz o našej práci za posledné dva roky. Na otázku či sme vyčerpali všetky naše možnosti sa ťažko odpovedá. Naši cieľom je prispieť k rozvoju archívnictva a k zvyšovaniu odbornosti našich členov. Uvítame všetky Vaše nápady, ktorými k tejto veci, našej spoločnej veci budete nápomocní.

Veronika Nováková

Správa o činnosti výboru
SSA od posledného valného
zhradenia, ktoré sa konalo
v júni 1994.

Výbor SSA sa v uvedenom období stretol 13-krát, v roku 1994 4-krát, v roku 1995 tiež 4-krát, v tomto roku 5-krát. Účasť väčšiny členov na rokovaníach bola až na dvoch pravidelná, len s občasnými absenciami. Jozefa Karlíka a Ferdinanda Uličného, ktorí sa za posledné dva roky väčšiny zasadnutí nezúčastnili, uvažuje výbor nahradiť členmi, ktorých sme zvolili v júni 1994 za náhradníkov /na členov výboru/.

O obsahu zasadnutí výboru informujeme členov SSA pravidelne vo Fóre archívárov. Chcela by som pripomenúť, že sme sa na rokovaníach venovali aj otázke postavenia spoločnosti v rámci slovenského archívnictva. SSA ako stavovská organizácia nemá rozhodovaciu právomoc. Jej úlohou je na základe pripomienok členov upozorňovať na problémy vznikajúce pri každodennej práci v archívoch a spolupracovať so štátnymi orgánmi pri hľadaní východísk, resp. riešení. Takto chápem svoje poslanie v základných rysoch všetky profesné združenia archívárov v krajinách, s ktorými sme nadviazali kontakty. Po tejto stránke si naša spoločnosť v určitom zmysle ešte stále hľadá svoje miesto. Aj po temer šiestich rokoch svojej existencie je vlastne stále

nicčím novým, čo tu ešte nikdy nebolo. Treba si však uvedomiť, že tu už zostane, nemožno ju jednoducho škrtnúť alebo zrušiť, že bude rozvíjať aj napr. styky so zahraničím - samozrejme len také, na aké má ona a jej podobné profesné združenia v iných krajinách kompetencie, že by toto všetko malo byť na prospech slovenského archívniectva a archívárov, ktorí to s etablovaním sa na medzinárodnom poli v širšom meradle majú trochu ťažšie, než napr. archívári z iných stredo európskych krajín.

Spoločnosť slovenských archívárov by mala a zároveň chce v rámci nášho archívniectva vyplniť miesto, ktoré by ináč aj smerom k zahraničiu, zostalo prázdne.

Anna Buzinkayová

Správa revíznej komisie
SSA.

Stav hospodárenia s finančnými prostriedkami spoločnosti pri revízii, ktorá bola vykonaná k 15.10.1996 bol nasledovný:

Revízna komisia vyhlasuje, že účtovná evidencia hospodárenia Spoločnosti slovenských archívárov je správna a bezchybná.

Priebežný stav k 15.5.1994:

Príjmy	61.581,69
Výdavky	31.392,40
Zostatok	30.189,29

Priebežný stav k 31.12.1994:

Príjmy	74.479,89
Výdavky	56.529,80
Zostatok	17.950,09

Priebežný stav k 31.12.1995:

Príjmy	122.116,89
Výdavky	104.772,40
Zostatok	17.344,49

Priebežný stav k 15.10.1996:

Príjmy	139.066,89
Výdavky	117.018,46
Zostatok	22.048,43

Revízna komisia konštatuje, že všetky príjmy a výdavky sú podložené dokladmi, všetky sú správne zapísané v peňažnom denníku. Údaje v peňažnom denníku sa zhodujú s údajmi z výpisov bankového účtu.

Ing. Jozef Hanus, CSc.
redseda revíznej komisie SSA

Zo zasadnutia výboru

Dňa 5.11.1996 sa stretli členovia výboru SSA Ján Dubovský, Jozef Hanus, Jozef Karlík, Zuzana Kollárová, Katarína Magurová, Milan Mišovič, Juraj Roháč, Božena Slezáková, Ferdinand Uličný, František Žifčák, Anna Buzinkayová a pod vedením predsedníčky Veroniky Novákovej zhodnotili konferenciu „Vedecko-informačný aparát archívov“ /15.-17.11.1996, Tále/ a rozobrali závery valného zhromaždenia zo 16.11.1996. Konferencia z odborného hľadiska splnila svoj účel, diskusia mohla byť azda trochu bohatšia. Informujeme o nej na inom mieste, takisto o valnom zhromaždení. V súvislosti s rozpracovaním záverov valného zhromaždenia poskytneme informáciu o SSA Ukrajinskému spolku ar-

V prvom polroku 1997 sa chystá SSA pripraviť seminár k archívnemu terminologickému slovníku.

V súvislosti s prezentáciou firmy Neschen na konferencii na Táloch upozornil J.Hanus, že firmou vyrábajúcich podobné prístroje je

chivárov, ktorý o nás prejavil záujem a listom sa obrátime na Katalánsky spolok archivarov. V redakcii archívneho časopisu INSAR v Bruseli zistíme možnosť jeho odoberania. Zástupcovia SSA /V.Nováková, J.Roháč a M.Mišovič/ oslovia P.Kartousa a J.Nováka v súvislosti so spolupracou pri organizovaní Archívnych dní. V rámci nich by sa mohla konať spoločná konferencia SSA a Sekcie PVH a archívniectva pri SHS a ďalšie akcie, ktoré by mali celoslovenský charakter, napr. Týždeň otvorených dverí v archívoch. Prvýkrát by bolo vhodné vybrať všeobecnejšiu tému, aby v nej mohli byť zahrnuté problémy archívov a archivarov v čo najširšom spektre.

viac a od uvedenej firmy treba získať informácie o cenách dodávky už konkrétne na Slovensko.

Norbert Reimann, predseda Spolku nemeckých archivarov poslal ďakovný list ohľadne jeho pobytu na Slovensku /konferencia Tále/ a

potvrdil výmenu Slovenskej archivistiky za časopis Der Archivar.

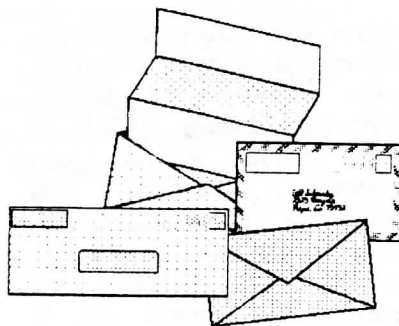
SSA dostala pozvánku na kolokvium „The electronic record and the changing workplace“, ktorá sa bude konať 7.12.1996 v Budapešti. Organizuje ho Open Society Archives.

Na zasadnutie bola prizvaná aj V.Morišová zo ŠOKA Trenčín, ktorá

sa stala spolupracovníčkou redakcie Fóra archivárov spolu s V.Hrtánkovou z Archívu výtvarného umenia SNG a I.Grausom zo ŠOKA Banská Bystrica.

Budúce zasadnutie výboru bude začiatkom januára 1997.

Anna Buzinkayová

Z našej pošty

Bulletin Medzinárodnej rady archívov

Bulletin Medzinárodnej rady archívov z júna 1996 informuje o zasadnutí výkonného výboru v Otave 10.-12.apríla 1996. Výkonný výbor berie na vedomie, že ešte pred kon-

gresom v Číne bude podpísaná rámcová dohoda o spolupráci medzi UNESCO-m a Medzinárodnou radou archívov. Predkladá návrh dohody zakladajúcich organizácií, medzi ktorými je aj Medzinárodná rada archívov, na vznik medzinárodného výboru Modrého štítu na záchranu

kultúrneho dedičstva pri katastrofách a vojnových konfliktoch. Predkladá tiež dokument o výhodách a nevýhodách medzivládnych a nevládných organizácií v súvislosti s otázkou premeny Medzinárodnej rady archívov na medzivládnu organizáciu.

Komisia archívneho rozvoja na svojom zasadnutí 5.-7. septembra 1995 prijala opatrenia na oživenie medzinárodného programu mikrofilmovania. V spolupráci s inými organizáciami bude pracovať na

súpise fotografických zbierok a projekte ochrany archívneho materiálu v Afrike.

Komisia na finančnú podporu programov dňa 19.-20. januára 1996 konštatovala dva hlavné problémy v súvislosti s deficitom rozpočtu, a to vysoké výdavky na tohtoročný kongres a nejasnosť pri určení nástupcu generálneho sekretára Medzinárodnej rady archívov. Odporučila Medzinárodnej rade archívov skôr sa zamerať na programy najvyššej priority, než zvyšovať svoje aktivity.

Hlavnou aktivitou Koordinačnej rady pre európsky program v rokoch 1995-1996 bola koordinácia dvojstrannej spolupráce medzi východoeurópskymi a západoeurópskymi krajinami. Každéj krajine Východnej Európy bola určená partnerská krajina v Západnej Európe. Partnerom Slovenska sa stalo Rakúsko. Spolupráca jednotlivých dvojíc sa začala školeniami, seminármi a výmenou publikácií.

Dňa 26.-27. marca 1996 sa v Mníchove konala konferencia pod názvom Európa v širšom svete, na ktorej sa zúčastnili predstavitelia archívnych správ a archívnych združení 26 krajín Európy, ako aj predstavitelia UNESCO a Rady Európy. Konferencia určila priority budúcej spolupráce, a to v oblasti elektronických záznamov, ochrany archívneho materiálu a vzdelávania.

Sekcia archivárov medzinárodných organizácií sa na svojom

zasadnutí 19.-22. septembra 1994 zaoberala sprístupnením archívov medzinárodných organizácií a odporučila sprístupniť aj doteraz neprístupné archívy a zlepšiť informovanosť o archívnych fondoch a archívnych pomôckach. Na ďalšom stretnutí 5.-9. júna 1995 sa venovala hlavne rozvoju nových techník.

Sekcia odborných archívnych združení pracovala v rokoch 1994-1995 na profesionálnom etickom kódexe, ktorého konečné znenie mala pripraviť do kongresu v Beijingu v septembri 1996.

Jedným z cieľov Sekcie municipálnych archívov je podnietiť užšiu spoluprácu municipálnych archívov po celom svete. Po páde totalitných režimov sa tento cieľ stal reálnym. Sekcia pripravila sympóziu práve v Strednej Európe, a to v Budapešti v dňoch 28. mája až 2. júna 1994. Výmena informácií medzi archivármi Západnej a Východnej Európy by mala vytvoriť základ pre konkrétnu odbornú pomoc v oblasti technického vybavenia, organizácie a odbornej výchovy.

Riadiaci výbor Sekcie archívov obchodu a práce na svojom zasadnutí 6.-7. mája 1996 vzal na vedomie vydanie prehľadu o obchodných archívoch v Západnej Európe. Medzi plánovanými podujatiami v rokoch 1996 - 2000 bude aj jedno zasadnutie riadiaceho výboru venované budúcnosti podnikových archívov a zamestna-

neckých organizácií vo Východnej Európe a konferencia v Prahe s účasťou stredo- a východoeurópskych krajín.

Sekcia archívov parlamentov a politických strán pripravila konferenciu v Budapešti v dňoch 17.-19. novembra 1995 na tému „Dôležitosť záznamov politických skupín pre archívy politických strán a parlamentov“ za účasti predstaviteľov archívov a výskumných ústavov zo 14 európskych krajín a Európskeho parlamentu.

Thomas Connors v správe zo Severnej Ameriky informuje o sprístupnení 3000-hodinového záznamu z oválnej pracovne prezidenta Nixona a o ukončení výskumnej úlohy o ochrane, hodnovernosti a autenticite elektronických záznamov, pracovníkmi Univerzity Britskej Kolumbie v Kanade.

Subkomisia pre odbornú propagáciu na svojom zasadnutí 5.-6. februára 1996 prijala návrh na vypracovanie prospektu „Svetové archívne dedičstvo“ v rámci programu UNESCO Pamäť sveta. Subkomisia pozýva dobrovoľníkov zapojiť sa do jej plánu činností, ktorý predkladá. Záujemci sa môžu skontaktovať s členmi subkomisie.

Výbor pre zobrazovaciu technológiu sa stretol 22.-26. mája 1995. Konštatoval, že hlavná úloha výboru „Úvod do digitálnych zobrazovacích technológií pre archivárov“ bude dokončená pred kongresom v Bejingu, rovnako ako ďalšie úlohy: prednáška o používaní

farebného mikrofilmu v archívoch, správa o medzinárodných normách zobrazovacej technológie a ďalšie.

Výbor pre elektronické záznamy sa zišiel 9.-17. októbra 1995. Zaoberal sa prípravou príručky o správe elektronických záznamov z archívnej perspektívy.

Výbor pre automatizáciu v archívoch zasadal na Duchonke v dňoch 16.-20. októbra 1995. Zaoberal sa stratégiami informačnej technológie v archívoch, možnosťami využitia Internetu v archívoch. Konštatoval, že osnovy pre výchovu a vzdelávanie archivárov v automatizácii z roku 1985 boli už prekonané zmenami v informačnej technológii a v súčasnosti sa pri výučbe treba zameriavať na výber rozhodnutí, pred ktoré sú archivári postavení v stále viac automatizovanom svete.

Výbor pre archívne budovy a ich zariadenie na stretnutí 21.-22. marca 1996 určil príspevky na medzinárodný kongres v Číne pod názvom: Vzťahy medzi archivármi a architektmi, Kontaminácia v archívnych skladoch, Ochrana archívnych budov, Minimálne požiadavky na malé archívne budovy, Vybavenie verejných priestorov.

Výbor pre prevenciu nešťastí na zasadnutí 26.-28. novembra 1995 konštatoval v súvislosti s ozbrojeným konfliktom v bývalej Juhoslávii, že je potrebné zabezpečiť ochranu archívov hneď po oslobodení.

Výbor pre architektonické záznamy sa sústredil na dokončenie príručky o princípoch archívnej starostlivosti o architektonické záznamy.

Bulletin ďalej informuje o vytvorení pracovnej skupiny pre vojenské archívy v rámci Medzinárodnej rady archívov.

Konferencia o archívoch bývalých komunistických strán v krajinách Strednej a Východnej Európy, ktorá sa konala 28. septembra až 1. októbra 1995 odporučila v nasledujúcich rokoch úplne integrovať bývalé stranické archívy do systému štátnych archívov, sprístupniť ich v súlade s medzinárodnými normami archívnych služieb, organizovať pravidelné medzinárodné konferencie na výmenu skúseností a vypracovanie spoločných postupov, vytvoriť medzinárodnú databázu bývalých komunistických strán a ich archívov, organizovať semináre a stáže v oblasti aplikácie počítačov v archívoch.

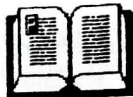
Dňa 21.-23. marca 1995 sa konal v Moskve medzinárodný seminár o riadení v archívnej sfére.

V prvý deň seminára sa riešil vzťah ruského archívneho systému a medzinárodných inštitúcií a vnútorné vzťahy medzi štátnymi, regionálnymi, republikovými a minicipálnymi archívmi. Druhý deň bol venovaný riadeniu archívov ako inštitúcií a organizácií.

Predmetom diskusie v tretí deň seminára bolo formovanie archívnych spoločností, normy archívnej etiky, odborná výchova archivárov, ako i výchova k riadeniu a získanie postavenia štátneho zamestnanca pre všetkých archivárov.

Plán podujatí na rok 1997 zahŕňa 5. európsku konferenciu o archívoch dňa 27.-30. mája 1997 v Barcelone a XXXII. medzinárodnú konferenciu Okrúhly stôl archívov na tému Prístup k informáciám - právne aspekty.

Viera Morišová

**Atlas ľudovej kultúry Slovákov v Maďarsku
/A magyarországi szlovákok népi kultúrájának atlasza/**

- je spoločným dielom Slovenského výskumného ústavu v Békešskej Čabe a Ústavu etnológie SAV v Bratislave od vydavateľstva Slovenský výskumný ústav Békésska Čaba r.1996 v rozsahu 430 strán, pričom textová časť má 125 strán, zvyšok tvoria mapy, ktoré sú rozdelené do dvoch veľkých tematických skupín;

Prvá tematická skupina sa týka úvodných máp, ktoré znázorňujú administratívne členenie Maďarska, skúmané lokality, hlavné smery osídľovania Maďarska Slovákami, mapu slovenských nárečí a náboženskej príslušnosti Slovákov.

Druhá tematická skupina tvorí najrozsiahlejšiu časť publikácie, sú to národopisné mapy, rozdelené podľa určitých hesiel, napr. vlastnícke znaky, hnojenie pôdy, motyky na pestovanie zemiakov, jedlá na veľkú noc, druganie, najstaršie techniky hlineného domu, druhy pitnej vody, miestne povesti. Atlas je dvojjazyčný /slov. a maď./.

Národopisný atlas odzrkadľuje v prvom rade súčasný stav tradičnej kultúry Slovákov v Maďarsku a dnešné poznatky o nej. Podáva stručnú charakteristiku obyvateľstva skúmaných obcí /pôvod, skupiny kolonistov, ich zamestnanie, vierovyznanie atď./.

Knihu si môžete zakúpiť v Bratislave - Petržalke, na odbyte vydavateľstva SAV Veda, Bradáčova č.7, cena 350,- Sk.

**Mályusz Elemér, Borsa Iván.: Zsigmondkori oklevéltár IV.
/1413-1414/, Budapest 1994**

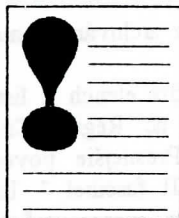
Archivár a historik určite poteší fakt, že štvrtý zväzok známeho Žigmundovského registára je dostať aj v našich kníhkupectvách. I keď podrobnejšie informácie budete môcť získať na stránkach Slovenskej archivistiky, touto cestou by sme Vám chceli podať krátke informácie.

Registár obsahuje 2862 registov z obdobia vlády kráľa Žigmunda v rokoch 1413-1414. Aj v krátkych výtahoch podáva obsah jednotlivých listín, pričom písmeno F na konci registu upozorňuje na fakt, že autor E.Mályusz regist

vyhotovoval na základe L.Fejerpatakyho a písmeno M znamená, že sa jedná o regist vyhotovený výlučne E.Mályuszom. Knižka obsahuje samozrejme zoznam prameňov a ich skratky ako aj zoznam literatúry a ich skratky.

Za týmto úvodom nasleduje vlastný registár, ktorý dopĺňa menný a vecný register. Pri miestnych názvoch sa uvádza v zátvorke župa, v ktorej sa uvedená lokalita nachádzala. Súčasný názvy sa v registri neuvádzajú.

Knižku si môžu záujemci zakúpiť, príp. objednať v knihkupectve v Dunajskej Stredě v Dome kníh, Hlavná ul. č.37/19, PSČ 929 01, tel.č. 0709/528 883. Cena publikácie 672,- Sk.

SERVIS

Zmena adresy Štátneho okresného archívu v Banskej Bystrici:

Komenského ulica č.26
974 00 Banská Bystrica

tel.č.: 724 846 ústredňa , 725 883 riaditeľ
539 77 archívne služby,
754 817 vrátnica
fax: 725 884
e-mail: soka-bb @ isternet.sk

Informácia pre Vás:

Na valnom zhromaždení SSA sme Vás informovali, že sa pripravuje sponzorská zmluva medzi Emba Trade spol. s r.o. a SSA. Touto cestou Vám oznamujeme, že táto zmluva bola dňa 19.12.1996 podpísaná a týmto našim oficiálnym sponzorom sa stáva Emba Trade spol. s r.o.

Ludovít Stárek

Ludovít Stárek, o ktorom hovorí aj príspevok vo Fóre archivárov z augusta 1995, bol od roku 1845 farárom v Trenčíne.

V Štátnom okresnom archíve v Trenčíne sa nachádza elench k listinám mesta Trenčína /Elenchus Actorum Archivi Liberae ac Regiae Civitatis Trenchiviniensis/, ktorého spolutvorcom bol Stárek. Presnejšie povedané, pokračoval vo vypracovávaní registrov listín od cisty III fascikel 7. Listiny uložené v prvých dvoch cistách popísal nám zatiaľ neznámy spracovateľ. Sú to najstaršie privilegijné listiny a kráľovské mandáty. Listiny v tretej ciste odrážajú politické udalosti 16.-17. storočia. V ciste č.IV sú listiny, týkajúce sa náboženských záležitostí, záležitostí kostola, školy a učiteľa. V ciste č.V sú väčšinou listiny o vyberaní mýta. Ale nachádzajú sa tu aj sľuby jednotlivých šľachticov, že budú dodržiavať slobody mesta, a iné. Metačné listiny a listiny dokumentujúce škody, spôsobené Váhom, sú popísané v ciste č.VI. Cista č.VII zachytáva spory o územie a spory o užívanie regálnych práv. V ciste č.VIII sú zdokumentované vzťahy mesta a hradu.

Listiny boli teda pôvodne uložené vecne v ôsmich cistách a 58 fascikloch. Tento systém sme porušili, pretože sa ukázala potreba uložiť listiny chronologicky.

Pri spracovávaní sme však vychádzali zo Stárkových registrov, ktoré sú výstižné a hutné a svedčia o znalosti problematiky. Musíme priznať, že sa skláňame pred jeho rozhľadom v regionálnej histórii a pred jeho znalosťou jazykov.

Uschovávame aj Stárkovu historickú prácu Dejiny Trenčína /Geschichte Trenchins von Ludvig Sztarek, 1857-1859/. Je to fotokópia rukopisu /nie však Stárkovho/, ktorý sa nachádza v knižnici Maďarskej akadémie vied. /formát A5, 99 strán/.

Ludovít Stárek na podnet a za finančnej podpory nitrianskeho biskupa Imricha Paluckého obnovil na trenčianskom gymnáziu Kongregáciu Panny Márie v roku 1855. Bol zároveň jej prvým rektorom po obnovení činnosti.

Ako najpovolanejší napísal teda históriu tejto kongregácie na trencianskom gymnáziu /Historia sodalitatum ... Bratislava 1855, 30 strán/.

Pokračoval v zaznamenávaní dejín trencianskej farnosti, ktoré začal písať jeho predchodca Adam Györi /1697-1730/ pod názvom *Matricula seu Diarium Ecclesiae Liberae Regiaeque Civitatis Trenchiniensis* /451 strán/.

V osobnom vlastníctve Stárka bola pôvodne aj Fejérova kniha *Aborigines et incunabula Magyarorum*. Do nášho archívu sa dostala so Stárkovými rukopisnými poznámkami /7strán/. Rozvíja v nich teóriu, že Abrahám bol Slovan. Podľa neho Chaldejci boli Slovania, ale Abrahámovi potomkovia, keďže po jeho odchode z Chaldejského Uru žili odtrhnutí od slovanského prostredia, prevzali reč domorodcov v Kanáne. Stárek sa tak pripojil k obrodeneckým snahám hľadať korene Slovanov v najstarších kultúrach.

Viera Morišová

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová

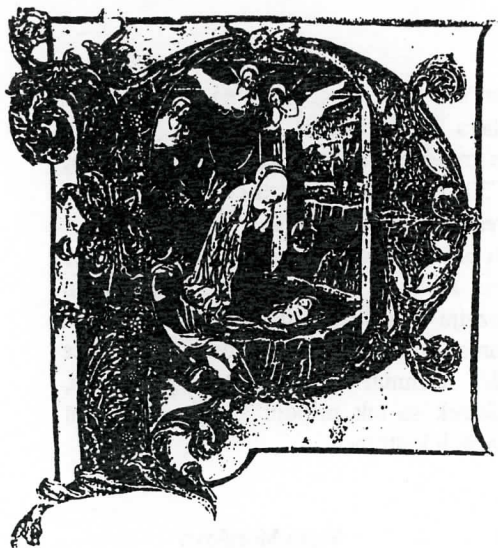
Toto číslo pripravil: ŠOKA Michalovce

Technická úprava: J. Benciová

Distribúcia: ŠOKA Trenčín

Náklad 300 ks

Povolilo: MK SR 1472/96

rijemné vianočné

sviatky plné

pokoja a lásky,

pohodu, zdravie

a veľa úspechov

v novom

roku 1997

všetkým kolegom

archivárom

želá

redakcia

